

Godsdienst der families.

De diverse families behoorden allen in het begin tot de Gereformeerde Kerk.

Deze was tot 1795 de heersende kerk in de diverse Nederlandse gewesten. De leer van de Gereformeerde kerk was gebaseerd op het Calvinisme.

Op 7 januari 1814 werd bij Koninklijk besluit van Koning Willem 1 een reglement voor de kerk vastgesteld waarbij de naam werd gewijzigd in Nederduits Hervormde Kerk.

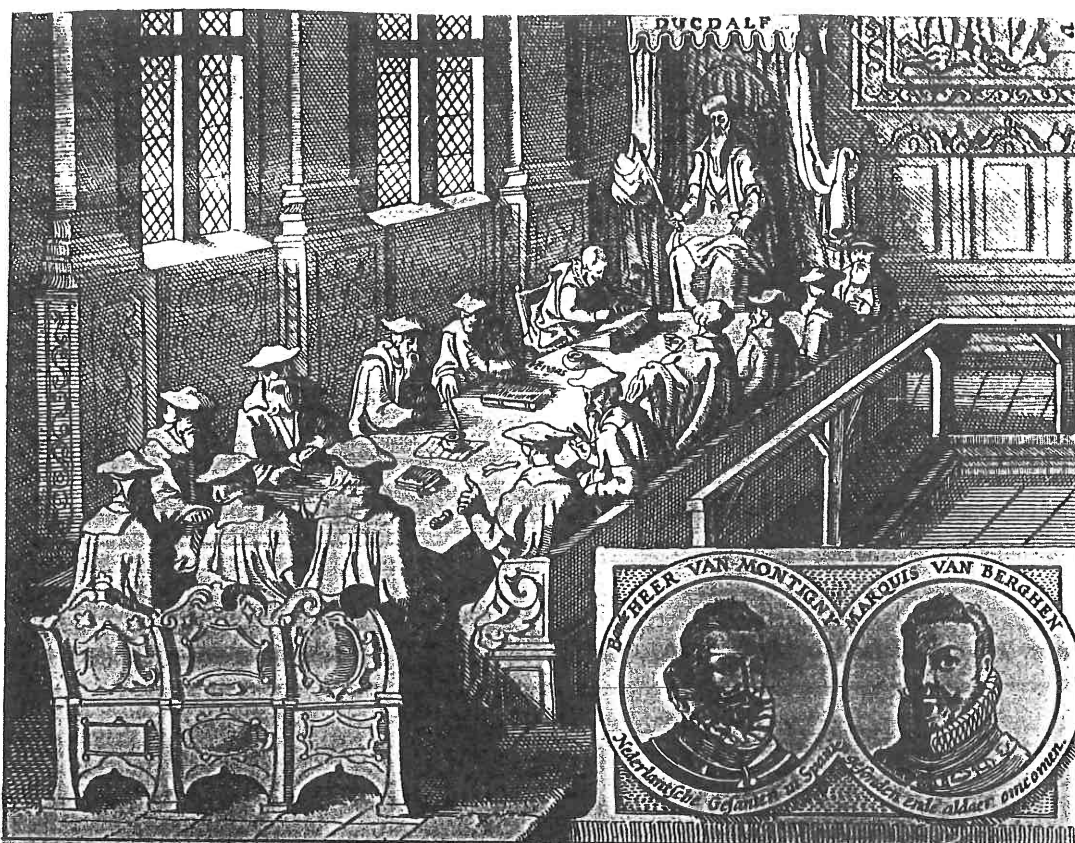
Omstreeks 1915 werd de naam nogmaals gewijzigd, nu in Nederlands Hervormde Kerk.

De tegenwoordige Gereformeerde kerk ontstond in 1892 uit de samensmelting van de Christelijk Gereformeerde kerk, met uitzondering van een kleine groep, welke de oude naam behield en de Nederduits Gereformeerde Kerk. Vanaf die tijd waren er Gereformeerde en Hervormde Rompelmannen.

Lidmaten van de Gereformeerde Kerk van Almelo.

Henrik Rompelman en Lutgert Rompelman	aang. 30-12-1691
Geesken Rompelman, Gerrit Rompelman	1729
Jeremias Rompelman	14- 4-1740
Lambertus Rompelman	1742
Anna Catharina Rompelman	13-11-1759
Dirk Rompelman	22-11-1766
Grada Rompelman	22-10-1794
Grada met att. naar Amsterdam	28-10-1794
Gerritdina Rompelman	30- 3-1796
Hendrik Rompelman	29- 3-1747
Hermijntje Rompelman met att. naar Amsterdam	18-12-1760
Hendrik Rompelman met att. naar Amsterdam	28- 6-1810
Hendrina Rompelman	1815
Johannes Rompelman	28- 3-1793
Lambertus Rompelman	30- 3-1811
Lambertus Rompelman	5- 4-1798

Margaretha Rompelman	31- 3-1747
Maria Kopersmit att. van Amsterdam	1770
" " " att. naar Amsterdam	9- 3-1773
Maria Rompelman	28-10-1812
" " " met att.naar Amsterdam	12- 3-1830
Pieter Rompelman met att.van Amsterdam	1770
" " " met att.naar Amsterdam	5- 3-1773

DUCDALF NIEUWE BLOET-RAEDT

Siet doch hier een raet gespannen
Van soo veel verscherde mannen
Die den Bloettraet wert genoemt
En soo menich mens verdoemt
Hier als President Granvelle
Vonnis-baerder van de Helle
Seyt maer, dit of dat is best
Voort hem volgen al de rest

3

Niet en wert aldaer beslooten
Als onnosel bloet vergooten
Hangen Branden würgen moort
En wat daer dan by behoort
Het verbouren van de goeden
Dwangh en tprangen der gemoeden
Dit sy seyden was 't gebode
Van den Coning en van Godt

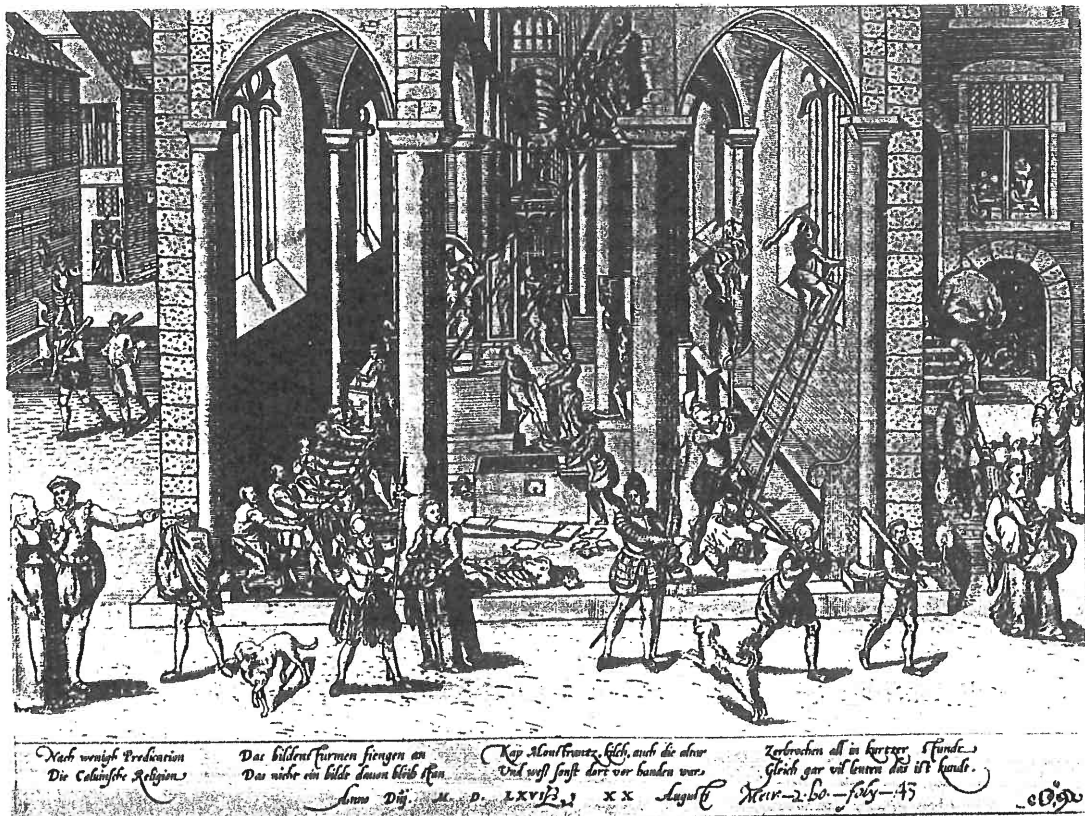
De Koning seer tegens de Nederlanden om haar Gods-diensten voorreken ver-
litteren synde, heeft om deselve te straffen en te dwingen, den Hertog van Alba
met 10000 Spangsaarden naar deselve landen gesonden, dewelke om een aandrang
van syn dwingel veld te maken, een Raad (meest uit Vreemdelingen) opgeregt heeft,
die om haar Bloedigen handel van de gemeente, met regt, de Bloed-Raad ge-
noemt wierd.

3.

Zitting van de Raad van Beroerten, in de volksmond de Bloedraad.

De Raad van Beroerte.

Een huiveringwekkende periode in onze geschiedenis: het optre-
den van de hertog van Alba en zijn Raad van Beroerten. Zo wreed
dat deze raad al spoedig in de volksmond "Bloedraad" zou
heten.

De beeldenstorm (augustus/september 1566).

Over het aantal slachtoffers hebben in de loop der tijden de wildste gissingen de ronde gedaan. Uit meer recent onderzoek blijken ca. 9000 personen veroordeeld te zijn tot verbanning en werden ca. 1000 mensen ter dood gebracht. Gelet op een geschatte bevolking van 3 miljoen altijd nog een heleboel. Deze slachtoffers moeten we vooral zoeken in de Zuidelijke Nederlanden, maar ook in de overige delen van Nederland werden inwoners veroordeeld voor hun aandeel in de "beroerten".

In de nazomer van 1559 vertrok Filips II uit de Nederlanden naar Spanje nadat hij in 1555 de regering had overgenomen van zijn vader Karel V.

Namens Filips bleef Margaretha van Parma achter als landvoogdes. Filips had zich voorgenomen de ketterij in navolging van zijn vader te blijven vervolgen, zij het met meer energie.

Al in 1522 stelde Karel V in de Nederlanden de Inquisitie in:

een kerkelijke rechtbank welke belast werd met het opsporen en straffen van ketters. Zij mochten daarbij de wereldlijke macht inschakelen om door foltering ketters tot een bekentenis te brengen. Op een enkele terechtstelling na, o.a. Jan de Bakker pastoor te Woerden in 1525, blijft het tamelijk rustig, alleen de wederdopers worden streng vervolgd. Zij toch stelden "de leer" boven het wettelijk gezag. en waren daardoor een gevaar voor de kerk en de staat. Maar goed, we waren in 1559. Filips droeg Margaretha op de vervolging van de ketters steviger aan te pakken. D.m.v. plakaten werden allerlei maatregelen en bevelen uitgevaardigd die steeds meer weerstanden opriepen. In april 1566 verzocht een groot aantal edelen om verzachting van die plakaten: later werd dit bekend als het "smeekschrift der edelen". Veel mocht dat niet helpen: op 10 augustus begint dan ook in Steenvoorde in Vlaanderen de Beeldenstorm. Op 20 augustus stormt het in Antwerpse kerken en op 23 augustus in Amsterdam. Margaretha belooft op diezelfde dag daadwerkelijk verzachting van de plakaten, maar de storm is niet meer te stoppen. Utrecht volgt 24 augustus, waarna Culemborg op 14 september, Vianen op 25 september enz. In 1564 werden 3 burgers van Wijk bij Duurstede gearresteerd o.a. op beschuldiging geheime vergaderingen in Buren en Maurik te hebben bijgewoond. Te Maurik vonden deze "heymelycke vergaderinge" plaats ten huize van ene Aert Dyrckssoon en in Buren bij ene Daniel. Tijdens deze bijeenkomsten werd gelezen in het Nieuwe Testament en werden "eenige diputatiën" gehouden of men die jonge kinderen behoorden te dopen of niet. De echtgenotes waren niet zo blij met deze uitstapjes van hun mannen: zij verbranden dadelijk de "quade boecxkens" die hun echtgenoten hadden meegebracht.

Na de Beeldenstorm werd door Margaretha de orde hersteld. Niet tot tevredenheid van Filips echter, die de hertog van Alva naar de Nederlanden stuurde met een troepenmacht

*Portret van Alva, door Willem Key;
geschilderd in 1568, toen de Hertog net in de Nederlanden was gearriveerd.*

van 1200 ruiters en 8000 soldaten. Hij had grote volmachten van Filips bij zich. Margaretha voelde zich al snel opzij gezet en vroeg ontslag. Nadat Alva op 8 augustus 1567 in Brussel aankwam volgde dan ook snel zijn benoeming tot landvoogd. Reeds op 22 augustus wordt dan de Raad van Beroerte opgericht.

AMSTERDAM.

Vele Rompelmannen verlieten hun woonplaats Almelo om hun geluk te beproeven in Amsterdam.

Na het afschudden van het spaanse juk begonnen handel en zeevaart na 1578 te herleven en weldra had Amsterdam op handelsgebied geen mededinger meer in Europa.

De gebeurtenissen, die daartoe veel hebben bijgedragen waren: de verovering van Antwerpen door Spanje en in verband daarmee de sluiting van de Schelde voor de Spaans geworden stad, eindelijk de verovering van Portugal door Spanje, waardoor de markt in Indische produkten te Lissabon voor de Nederlandse kooplieden gesloten werd en deze weldra zelf de weg naar de Indische wateren insloegen.

Amsterdam zag binnen zijn muren de eerste Maatschappij van verre(landen) verrijzen, om handel op Indië te drijven en werd later het hoofd en de ziel der Oost-Indische Compagnie. Deze Compagnieën maakten met de handel op de Levant en de Oostzee van Amsterdam in de 17e eeuw de eerste koopstad van West-Europa.

Groot was de rol van de door het stedelijk bestuur opgerichte Wisselbank in 1609. Daardoor werd de stad kassier en wisselaar van allen die in Amsterdam betalingen hadden te doen en voorkwam zij dat het wisselen door particulieren geschiedde, zoals voorheen het geval was.

Haar vertrouwen bleef ongeveer twee eeuwen ongeschokt, zelfs in de kritieke dagen van 1672, toen men er bij de nadering van de Fransen storm liep, om gedeponeerde gelden terug te vragen. Eerst in 1790 begon men te twijfelen, aan haar soliditeit en toen in 1795 bij een ingesteld onderzoek bleek, dat er grote voorschotten verleend waren aan de Oost-Indische Compagnie en dientengevolge de nodige specie niet in kas was, was haar kracht voor goed gebroken. Zij bestond nog een tijdlang in naam, zelfs na de instelling van de Nederlandse Bank (1814) en werd in 1820 voorgoed opgeheven.

Een onze voorvaderen Hendrik Rompelman, zoon van Pieter Rompelman en Maria Kopersmit, stierf op 11 mei 1821 in Amsterdam. Hij was boekhouder van de wisselbank der stad.

Aanvulling op het nageslacht van Hendrik Rompelman en Elisabeth van de Vijver, gehuwd 19-6-1817 te Amsterdam.
Zie blad 40.

Kinderen van hen waren:

1. Maria Hillegonda, geb. 16-11-1817 te Amsterdam en daar overleden 16-8-1849.
2. Emma Elisabeth, geb. 27-1-1819 te Amsterdam en daar overleden 8-8-1870.
3. Maria Johanna Christina, geb. 16-3-1820 te Amsterdam en daar overleden 6-12-1849.
4. Dina Louisa, geb. 2-5-1821 te Amsterdam
5. Jan Daniel, geb. 26-11-1823 te Amsterdam en overleden te Batavia 5-9-1840.
6. Daniel Jan, geb. 6-8-1825 te Amsterdam en overleden 26-2-1852.
7. Cornelis, geb. 9-6-1827 te Amsterdam en daar overleden 24-8-1827. Tweeling met
8. Henriette Elisabeth, geb. 9-6-1827 te Amsterdam en overleden 24-8-1827
9. Cornelis, geb. 30-10-1829 te Amsterdam en daar overleden 3-1-1830.
10. Pieter Hendrik, geb. 29-12-1830 te Amsterdam.
Huwde 30-8-1860 aldaar met Angenetha van Hulsbergen geb. 1834 te Zwolle.
Hij is overleden 13-12-1864 te Amsterdam.

Aanvulling op het nageslacht van Willem Rompelman en
Jannetje Gijze Gaaswijck, gehuwd 19-6-1817 te
Amsterdam.

Kinderen van hen waren.

1e Maria Petronella Christina, geb.16-2-1820 te Amsterdam.
Gehuwd 24-10-1844 met J.H.Jacobs

2. Jacoba Johanna Francina, geb.6-11-1821 te Amsterdam

3. Willem, geb. 18-7-1827 te Amsterdam en daar gehuwd
met Maria Adriana de Jong ,geb.1830 op 10-11-1853.
Zij hadden 1 dochter Maria Adriana,geb.3-8-1854
te Amsterdam en overleden 11-4-1928 te Bussum.

ALMELO.

Tot 1024 heeft het graafschap Twente onder leiding gestaan van de Duitse keizer, omdat die toen hertogen van Saksen waren. De eerste residentieplaats was Oldenzaal, maar het is nog niet vast komen te staan, wanneer de bisschop van Utrecht hier overheidsgezag kreeg.

In 1248 moest ook de graaf van Goor het gezag van de bisschop van Utrecht erkennen. Behalve de heerlijkheid Almelo, die tot 1795 een zekere mate van onafhankelijkheid wist te behouden, stond geheel Twente tot 1528 ook wereldlijk onder de macht van de bisschoppen van Utrecht.

Een belangrijk figuur onder de bisschoppen van Utrecht is voor Twente Jan van Arkel (14 eeuw) geweest. Bij beschermde het land tegen de roofridders en gaf vele bepalingen die van belang waren voor het kerkelijke leven.

In de eerste helft van de 16e eeuw wordt Twente ernstig geteisterd door de invallen van de hertog van Gelre, zodat de bisschop van Utrecht niet veel anders overbleef dan het wereldlijk gezag van Overijssel en dus ook van Twente, over te dragen aan de machtige keizer Karel V. De invoering van het christendom zou een belangrijke verandering gaan betekenen in het levenspatroon. De materiële gevolgen vormden een zware last want een tiende van de opbrengsten van het land moest worden afgestaan aan de bisschop. Ze werden voor de kerk een belangrijke bron van inkomsten. Toen later de kerk om wat voor redenen dan ook in geldnood kwam te verkeren, werden sommige tienden voor goed geld verkocht aan een nieuwe tiendhouder. Pas de Franse revolutie zou voorgoed een einde gaan maken aan het tiendrecht.

Men kende verschillende soorten tienden.
Grove tienden voor rogge, haver en gerst;
smalle tienden, voor peulvruchten,
krijtende tienden voor pluimvee,
bloed-tienden, voor koeien, varkens en schapen,
huis-tienden voor bijen, honing, boter en kaas,
slop-tienden, die niet op het land, maar in huis werden
afgerekend onder 't gat(slop) van de zolder.
novale-tienden, voor nieuw aangemaakte gronden.
domaniale-tienden, uit gegeven door de domeinen.

In 1510 werd Oldenzaal door de Gelderse troepen ingenomen
en verwoest. "Zelfs die arme, ellendige mensen, die in
de gasthuse op haere kranckbedden lagen" werden vermoord,
evenals de boeren die in de omgeving gevangen genomen
werden.

Aan de bedreiging van de Geldersen kwam pas in 1528
een einde. Na een korte periode van betrekkelijke
rust zou de 80-jarige oorlog ook in deze streken nieuwe
ellende brengen.

Tijdens de 80-jarige oorlog had het volk ook zeer te
lijden van plunderende troepen en rovende benden.
"Sy laghen hier seer lange ende aten 't gansche lant
van Overijssel op, uytgenomen Vollenhove ende Mastenbroeck"
De jaren 1580-1600 waren jaren van de allergeweldigste
ellende; de boeren hadden van "frunt ende viant dage-
lijkx gewalt ende overval te verduren. Zij vertrokken
met wiff, kinderen ende wes si sunst liggende en
roerende hadden, in bosschen en broecken en beschantzen
sich aldaer". Almelo, Goor en Delden werden verbrand en
geplunderd, Goor, Wierden en Rijssen "zeer gefouleerd",
Haaksbergen werd verwoest. Enschede geplunderd en Losser
in brand gestoken.

Na de vrede van 1666 bleef het even rustig. In het rampjaar
1672 braken er nieuwe vijandelijkheden uit. Ons land
kwam opnieuw in oorlog met Engeland, Frankrijk, Munster
en Keulen.

Pas na de vrede met Munster in 1674 zou er voor Twente een rustpauze intreden.

Eerst in 1795 kreeg Twente weer grote plunderingen te verduren, nu van de Franse troepen.

Vroeger was het leven hier vervlochten met het gezin en in grote kring met de buurschap. Het werd samengebonden door een stelsel van ongeschreven rechten en plichten. Men beschermde en verdedigde zijn gemeenschappelijke belangen. Na de kerstening groeit de bevolking van het tot de afzonderlijke Kerken behorende gebied samen tot de gemeenschap van het kerspel, dat in Twente ook een juridische en administratieve eenheid vormde: het schoutambt of richteramtb.

De schout of richter zorgde voor de openbare orde.

Iedereen was verplicht hem in die taak bij te staan.

Gemeenschappen van beperkte omvang waren die van de markgenoten en van de hofgenoten. Beiden zijn door bijzondere omstandigheden ontstaan. Het oudst waren de hofgenootschappen, waarin een aantal boeren verbonden waren, die een gemeenschappelijke eigenaar hadden en tot hem in bijzondere betrekking stonden. Zij waren verplicht tot het leveren van goederen in natura of de betaling van gelden, tot het verrichten van diensten en zij moesten zich beperkingen in het erfrecht en in de huwelijkskeuze laten welgevalen. Dit stelsel is zelfs tot in de 19e eeuw blijven bestaan.

Tot de markgenootschappen hoorden allen die gerechtigd waren deel te hebben aan de niet-gecultiveerde gronden of woeste gronden. Voor de zaken deze gronden betreffende was er een markegericht met een eigen markerecht. De gebruiksrechten bestonden in het laten weiden van vee op de graslanden, het oogsten van hooi van de hooilanden, het laten weiden van schapen in de heivelden, het steken van turf in de venen,

het maaïen van plaggen, het kappen van bomen voor timmerhout, het hakken van brandhout, enz.

In oude overdrachtsbrieven van hoeven worden deze rechten gewoonlijk omschreven als volgt:

mit toppe mit twyge, mit water mit weyde, mit torve mit holte, mit hoge mit lege, mit allen olden ende nijen tobehoren, mit alre slachter nut.

Erfgenamen mochten hun hoeve of waard- wel splitsen, mits niet verder dan een-kwart en mits het totale aantal waren in de marke niet groter werd.

Naast pachters en eigengeërfden trof men in de marken vele andere soorten bewoners aan. Er waren handwerkslieden, kooplieden, landarbeiders, kleine boeren enz.

Zij komen onder zeer verschillende benamingen voor.

Men had bijzitters, mensen die op plaatsjes woonden die tot de gewaarde hoeven behoorden, brinkzitters, die op of aan de brink woonden, kotters, katers, hoveniers, huttemannen, kleinen, enz.

De algemene benaming was katers en hun woningen werden katersteden genoemd. Zij mochten gewoonlijk voor hun dagelijkse behoeften van de onverdeelde markegrond gebruik maken. De gezamenlijke erfgenamen bestuurden als eigenaren de marke.

Nu moet men zich van dat plattelandsleven van vroeger niet een al te romantische voorstelling maken.

Voor al in de 17e en de 18e eeuw moet de armoede in Twente onvoorstelbaar groot zijn geweest.

Men kan zich er nauwelijks een voorstelling van maken hoe overbevolkt vele boerenerven waren met in- en bijwonende gezinnen in kamers, schuren, opslagplaatsen en zelfs in bakhuizen. Ze woonden ook op of aan de rand van het erf in 'n huisien, in hutten, in 'n opslag of in veldkotten. Ziekten en pest teisterden het land en maakten een einde aan de bevolkingsgroei die tot omstreeks 1750, als gevolg van de vrij rustige periode, Had plaatsgehad.

In een geneeskundig rapport van 1789 wordt Almelo

beschreven als een stad bestaande uit één grote straat, waarop verscheidene gangen uitkwamen, waarin dicht opeengedrongen de woningen van de wevers stonden. Dat waren kleine nauwe huisjes, dicht aan elkander gebouwd. Zij hebben maar één klein keukentje, waarin het hele huisgezin bijeenwoont. Twee of drie aan en op elkander staanden bedsteden of nauwe hoeken, waarin twee of drie mensen bij elkander slapen. De vloeringen dier huizen zijn van gebakken steen of leem. De weefkamer is lager dan de grond en laag van verdieping met leeme vloering, voorzien van kleine glazen, die zelden geopend uit vrees dat de gaarns droog worden; in dezelve staan meest twee of drie weefgetouwen. De stank van de zure veelal rottige sterke brij is zeer onaangenaam in dezelve.

Het geneeskundig rapport vermeld dat gegoede inwoners zich allerlei groenten konden veroorloven; voorts vers, gezouten en gerookt vlees, meel-en melkspijzen. De arbeiders en huislieden(boeren) aten knollen, wortelen, aardappelen, oud gerookt vlees en spek.

Vers vlees en groenten kwamen zelden op tafel. De tabak was meestal eigen teelt en werd gerookt, niet gesnoven en men gebruikte vrij veel alcoholische dranken.

Het veelvuldig voorkomen van gal-enrotkoortsen werden toegeschreven aan het eten van aardappelen en aan de geringe zindelijkheid van de bevolking.

In Almelo waren de kooplieden en fabrikanten door te weinig lichaamsbeweging zwak van lichaam. Ze aten allerlei groenten, vers en gerookt vlees en waren niet onmatig in het drinken. De middenstanders waren meer gespierd. Zij gebruikten vlees, spek, spekpannekoeken, groenten.

De wevers waren bijna steeds zwakke en gebrekkige mensen. De dagelijkse kost der weevers is ook geschikt genoeg om ziekten voort te brengen. Immers dag aan dag aardappelen, boekweite, pannenkoek met raapolie of oud vet en bij voorkomende gelegenheden werd braaf jenever en bier gedronken.

Natuurlijk moet men dit alles zien in de betrekkelijkheid van de tijd en in vergelijking met de toestand elders.

Dat er van enige textielnijverheid sprake is, komt pas tot uiting in het midden van de 16e eeuw, als via de aanzienlijke jaarmarkstad Deventer linnen wordt uitgevoerd naar Noorwegen. Volgens de overlevering moet de linnenhandel begonnen zijn door uitgeweken Zuidnederlandse doopsgezinden, die zich in de Twentse landstadjes vestigden en de linnenweverij voor de markt tot ontwikkeling brachten.

Tegen het einde van de 18e eeuw was Almelo het middelpunt geworden van de over geheel Twente verspreide linnennijverheid. De laag gelegen omstreken van de stad waren bijzonder geschikt voor het aanleggen van bleekvelden en leverden een goed soort vlas.

Ook kochten de Twentse kooplieden-ondernemers in Amsterdam Levantijnse of Westindische katoen, lieten die in Twente op de gewone spinnewielen in loon spinnen en bij de wevers in loon weven.

De fabriqueurs waren handig genoeg om het geld te zoeken waar het te vinden was. Zij voerden in Twente weer goederen in, welke het zelf niet voorbracht.

Spanjaard in Borne handelde in koffie, huiden en ijzer, in Oldenzaal waren de fabrykanten veelal tegelijk kruidenier, wijnkoper en expeditie. De firma G. en H. Salomonson in Almelo was ook wisselaar van Pruisisch geld; de familie Scholten aldaar handelde tevens in granen en Gelderse hammen en in Enschede hielden de meeste fabrikanten tevens een winkel, terwijl grotere kapitaal bezittende ondernemers wissel- en effectenzaken deden, waaruit o.a. de voormalige Twentsche Bank is voortgekomen.

Uit: Leer mij ze kennen.